

ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ В КОНТЕКСТІ ЗАВДАНЬ СУЧАСНОЇ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Змістом статті є результати експериментально-теоретичних досліджень автора в галузі художньо-естетичного розвитку особистості дитини в період дошкільця. Визначено актуальність педагогічних інновацій з позиції переосмислення вітчизняної та світової спадщини, здобутків художньої педагогіки й мистецької практики, завдань сучасної дошкільньої освіти. Розкрито сутність технологічного підходу в методологічному та методичному аспектах організації педагогічно керованого процесу художньо-естетичного розвитку дітей у дошкільньому віці. Зроблено акцент на аналізі особливостей окремих технологій з позиції їх потенціалу для використання в організації педагогічного процесу художньо-естетичного розвитку дитини в умовах дошкільнього закладу відповідно до завдань сучасної дошкільньої освіти. Позначено актуальні напрями педагогічного пошуку: професійна художньо-естетична (мистецька) компетентність педагога; художньо-естетична культура батьків; визначення освітнього простору й організація розвивальної середовища; зміст і стиль спілкування педагога з дитиною в просторі краси, мистецтва, образотворення, художньо-естетичне самовираження; базові знання дитини з мистецтва й навички з художньої практики; особливості усвідомлення дитиною свободи й правил у художньо-естетичному світосприйманні та творчому самовираженні тощо. Надано авторський алгоритм описування педагогічної технології, сформульовано принципи її побудови й умови ефективного реалізації в сучасній практиці дошкільньої освіти. Пріоритетною умовою ефективності сучасної педагогічної технології визначено органічне включення дитини в педагогічну систему комплексного художньо-естетичного розвитку, яка інтегрує емоційно-споглядальну (сенсорно-перцептивну), художньо-освітню (мистецько-ігрову) і художньо-творчу діяльність. Очікуваним результатом визначено вміння дитини знаходити натхнення в процесі пізнання реального світу, світу краси, світу мистецтва та володіння соціокультурними формами художньо-естетичного самовираження, образотворчої імпровізації.

Ключові слова: дошкільник, художньо-естетичний розвиток, педагогічна технологія, дошкільня освіта, художньо-естетична компетентність, культура самовираження.

Пріоритетним завданням сучасної дошкільньої освіти є розвиток емоційного інтелекту дитини, прилучення її до світу художньої культури, виявлення художніх здібностей та опанування культурних форм художньо-естетичного самовираження, образотворчості [1; 4; 5; 7]. Реалізація визначених завдань потребує наукового і практичного переосмислення методологічних і методичних аспектів педагогічного супроводження художньо-естетичного розвитку дитини, а саме: змісту, форм, методів, засобів, стилю спілкування педагога з дитиною, застосування технологічного підходу.

Мета статті – визначити актуальність педагогічних інновацій з позиції переосмислення вітчизняної та світової спадщини, здобутків художньої педагогіки й мистецької практики, завдань сучасної дошкільньої освіти; розкрити сутність технологічного підходу в методологічному та методичному аспектах організації педагогічно керованого процесу художньо-естетичного розвитку дітей у дошкільньому віці.

У загальноприйнятому розумінні технологізація педагогічного процесу передбачає детальну та чітку його організацію задля досягнення очікуваного результату (І. Дичківська, В. Беспалько, І. Бех, О. Пехота, Г. Селевко та ін.). Гуманізація освіти, особистісно-орієнтована її парадигма потребують доповнення методики, через яку реалізуються головним чином дидактичні цілі й завдання, педагогічною технологією, яка розкриває процес доторкання особистості, проникнення у внутрішній світ дитини й зумовлює її активність, ініціативність у діяльності, організованій педагогом.

Методологічне та методичне підґрунтя в педагогічних технологіях художньо-естетичного розвитку дітей дошкільнього віку становлять наукові роботи О. Бакушинського, Н. Ветлугіної, Т. Казакової, Т. Комарової, В. Космінської, В. Котляра, Б. Неменського, К. Річчі, Є. Фльоріної, Н. Сакуліної, Н. Халезової, Р. Чумічевої, Г. Шевченко, Б. Юсова та ін.

Для сучасних технологічних розробок характерне активне застосування педагогічної спадщини (С. Русова, В. Сухомлинський), ідей зарубіжного педагогічного досвіду (М. Монтесорі, К. Орф, Ф. Барб-Галль, Ш. Судзукі, Р. Штайнер), мистецької практики (художні напрямки, «нетрадиційні техніки»). Особливості сучасних технологій художньо-естетичного розвитку дітей дошкільнього віку визначаються різноманітністю таких філософських учень, як матеріалізм, ідеалізм, діалектика, метафізика, гуманізм, антропософія, екзистенціалізм, прагматизм, теософія, сцієнтизм тощо. Вони впливають на визначення мети, змісту, позиції педагога й дитини в освітньому процесі, очікуваний результат. Вибір філософської концепції визначає цілі та зміст педагогічної технології.

Визначення поняття “педагогічна технологія” також різноманітні, що дає педагогу можливість здійснити свідомий вибір: організаційно-методичний інструментарій; сукупність психолого-педагогічних установок, які визначають спеціальний набір та об’єднання форм, методів, способів, прийомів навчання, виховних засобів (В. Бухвалов, С. Смірнов, Б. Ліхачов); описування дій педагога й дітей (І. Волков, П. Москаленко); проєкт

певної педагогічної системи, алгоритм досягнення мети (В. Беспалько, В. Сластьонін, С. Ібсон, А. Кушнір); найбільш раціональний спосіб навчання через науково-практичне експериментування, діагностику, спостереження (І. Підкасистий, В. Гузеєв); система цілісного педагогічного процесу, яка охоплює сукупність цілей, змісту, засобів і методів навчання, алгоритм діяльності суб'єктів (В. Боголюбов, М. Кларін, В. Давидов та ін.), система функціонування всіх компонентів педагогічного процесу, створена на науковій основі, запрограмована в часі й просторі, що веде до наміченого результату (Г. Селевко) [6].

Розглядаючи педагогічну технологію як педагогічну майстерність і педагогічну режисуру, ми вважаємо, що педагогічна технологія завжди передбачає вплив та управління (безпосереднє або опосередковане, взаємовплив суб'єктів педагогічного процесу) з метою зміни поведінки дитини (і педагога), особистісних установок, намірів, уявлень, оцінок тощо. Це проникнення однієї особистості в психіку іншої. У контексті суб'єкт-суб'єктної парадигми вплив розглядається не як традиційно односпрямований процес від суб'єкта до об'єкта, а як процес взаємодії (О. Бодальов, Л. Ковальов).

Вибір форми управління процесом художньо-естетичного розвитку дітей дошкільного віку, тобто позиції педагога (авторитарна, демократична, ліберальна та ін.), ми визначаємо головним завданням у розробці адекватної педагогічної технології. На часі “педагогіка співробітництва”, “педагогічна підтримка”, “педагогічний супровід”, “педагогічна взаємодія” як дієві форми спрямування дитини до саморозвитку. Педагогічна технологія передбачає вибір стратегії, пріоритетів, системи взаємодії, тактик (методик) навчання та стилю спілкування педагога з дитиною.

У дослідженнях висунуто низку гіпотез стосовно особливостей розробки сучасних педагогічних технологій художньо-естетичного розвитку дитини в дошкільному віці: про можливість застосування елементів технологій М. Монтесорі, Р. Штайнера, “Діалог культур” В. Біблера, ігрових технологій, емпauerмент (педагогіка для сталого розвитку), медіатехнологій, технологій арт-терапії й естетотерапії, STREAM-освіти тощо.

Потенціал спадщини педагога-гуманіста М. Монтесорі визначають практика сенсорного виховання та естетичне навчання як навчання дитини тих сенсорних вражень, на яких ґрунтуються свідомість і розум індивідуальності. Сенсорика забезпечує гармонійну й природну єдність із зовнішнім світом, що є передумовою становлення інтегрованої індивідуальності. Органи чуття знайомлять дитину з розмаїттям дійсності. Усе розмаїття має бути співвіднесено одне з одним, а узгоджений погляд на світ є результатом цього процесу. Мова йде про полімодальність світосприймання. Завдання педагога полягає в підготовці дитини до точного спостереження світу з метою накопичення матеріалу для художнього самовираження. Сутність авторського методу полягає в наданні дитині ключа до самовираження.

Потенціал Вальдорфської педагогіки ми визначили в системі роботи з кольором у контексті “душевного розвитку”, пробудження й розвитку почуттів, які дають дитині можливість спостерігати навколишнє. Розвиток почуттів стимулює розвиток художніх здібностей. Дитина може розпочинати незалежні художні дії не раніше семи років, коли визволяються її почуття. Світ дитини – це світ кольору, тому гра з кольорами перетворюється в процес навчання художньої творчості, а щоденні враження виражаються мовою кольору.

У концепцію STREAM-освіти закладено потенціал для інтеграції діяльності правої та лівої півкуль головного мозку дитини в пізнаванні нею предметів, об'єктів і явищ дійсності. Смысл педагогічної технології художньо-естетичного розвитку, яка містить елементи STREAM-освіти, ми побачили в нових можливостях для опанування сучасною дитиною філософського ставлення до світу, пізнавання його та самовизначення в ньому. Підґрунтя такого ставлення становить критичне мислення. Підкреслимо, що поєднання методів науки й мистецтва в єдиному творчому процесі пізнання має назву синкретизм (від грецької *synkretismos* – поєднання). Явище синкретизму виникає, коли наукове дослідження супроводжується художнім освоєнням світу, а художній пошук переплітається із цінною пізнавальною роботою. Наші спостереження засвідчують, що в ставленні до світу дитина дошкільного віку спонтанно позиціонує себе як дослідник, споглядач, мислитель, художник. У нашій практиці художньо-естетичного розвитку інтеграція методів науки й мистецтва додавала процесу образотворення в різних видах художньо-естетичної практики дитини індивідуальності, емоційної забарвленості, смислопошукової спрямованості, виразності в трактуванні образу [3].

Інтеграція сучасної дитини у світ культури супроводжується активним використанням медіа-продукції. Ми вивчали потенціал медіаресурсів, інформаційних технологій у художньо-естетичному розвитку дошкільників, а також можливості й педагогічні умови включення їх у педагогічну технологію як засобу збагачення інформаційного простору та художньо-творчої активності дітей, педагогів, батьків [2].

Певні орієнтири для розробки сучасних технологій художньо-естетичного розвитку надає педагогіка мотивації й натхнення до дії (англ. *empowerment* – розширення прав і можливостей). Для повноцінного розвитку дитини варто виходити із “зони комфорту” (коли “знаю, умію”) і намагатися самостійно, за власними можливостями, вирішити нові життєві ситуації. Стимулом до саморозвитку є “занепокоєння”, потреба у виборі (пошуку) потрібної інформації. Це надихає дитину на самостійні дії, спонукає до використання власної енергії. У пріоритеті осмислення ситуації, формування власного ставлення до неї та прийняття рішення на основі її розуміння.

У системі художньо-естетичної освіти Японії заслуговує на увагу навчання дітей концентрації уваги на красі, кольорі і створення нових художніх образів, що сприяє розвитку в дитини гнучких образно-асоціатив-

них форм мислення. Через спостереження й зображення, осмислення краси найрізноманітніших явищ життя дитина набуває звички відчувати, проживати красу, виражати свої відчуття, думки та почуття в різних формах самовираження. Змістову сутність художньо-естетичної освіти визначає розвиток у дитини вміння знаходити переваги у внутрішній витонченості, на відміну від зовнішньої пишності, що загалом є характерним для культури Японії. Головними методами є “милування” й “численні повторення”. Навчання милування передбачає спроби чітко побудувати за етапами розвиток естетичної чуттєвості в сприйманні світу, здатність до естетичної оцінки. Щоб користуватися красою у своєму житті замало її знати, її потрібно відчувати.

Осмислення згаданих у статті й багатьох інших педагогічних систем, технологій, підходів, методик обумовлює та дає змогу вибудувати сучасну педагогічну технологію художньо-естетичного розвитку дітей дошкільного віку на науковій основі, здійснити її експериментальну апробацію та реалізувати в практиці закладів дошкільної освіти. Очікуваний результат: пробудження сенсорно-перцептивної, емоційно-чуттєвої сфери, творчого потенціалу дитини і становлення культуровідповідних форм художньо-естетичного самовираження.

Методологію й теоретичні засади сучасних технологій художньо-естетичного розвитку дітей дошкільного віку становлять положення філософії та естетики про красу, мистецтво, художній образ як важливих засобах усвідомлення людиною світу й себе в ньому (Ю. Борєв, О. Буткевич, Г.В.Ф. Гегель, М. Каган); ідеї технологічного підходу в освіті (В. Беспалько, Г. Селевко, В. Пітюков), ідеї гуманістичної педагогіки (Ш. Амонашвілі, М. Монтессорі, С. Русова, В. Сухомлинський, Я. Чепіга та ін.); культурологічний підхід, який ґрунтується на людиноцентрованій картині світу (В. Біблер); ідеї виховання дитини в контексті культури (О. Бондаревська, І. Куліковська, В. Серіков); ідея особистісно-орієнтованої освіти, яка акцентує увагу на розвитку особистісних якостей дітей (І. Бех, О. Бондаревська); розуміння дошкільного дитинства як періоду накоплення досвіду естетичного ставлення до світу (Н. Ветлугіна, О. Запорожець, В. Кудрявцев, Д. Ельконін та ін.); розуміння інтеграції мистецтв як системоутворювального чинника становлення художньої картини світу в дитини (Т. Комарова, Р. Чумічева, Б. Юсов); дослідження в галузі психічного розвитку дітей, які вказують на особливу роль естетичного сприймання в освоєнні дійсності (Л. Виготський, О. Запорожець, О. Леонтєв, Б. Теплов) та ін.

В осмисленні особливостей структури педагогічної технології ми спиралися на наукові концепції: засвоєння людиною соціального досвіду (асоціативно-рефлекторна теорія І. Сеченова, І. Павлова), теорію формування понять (А. Дістервег, У. Джеймс, Дж. Брунер, Л. Виготський та ін.), теорію змістового узагальнення (В. Давидов, Д. Ельконін); теорію поетапного формування розумових дій (П. Гальперін, Н. Талізін), біхевіористичні теорії навчання (Е. Торндайк, Д. Уотсон), гештальттеорію засвоєння (Г. Мюллер, К. Коффка та ін.), сугестопедичну концепцію навчання (В. Мясішев, Д. Узнадзе) та ін.

Вивчення практики художньо-естетичного розвитку дітей дошкільного віку вказує на недостатню адекватне осмислення педагогами понять “естетичне” і “художнє”, їх діалектичного взаємозв'язку в педагогічному процесі. На нашу думку, саме адекватна реалізація художньо-естетичного компоненту характеризує педагогічну технологію порівняно з методикою. Застосовуючи різні методики, педагоги рано починають “ставити техніку” діяльності (зображувальної, танцювально-рухової, музично-виконавчої тощо). На нашу думку, саме естетичний розвиток (його підґрунтя становить сенсорно-перцептивна культура), пробудження в дитини особистого естетичного (емоційно-чуттєвого) світобачення, оформлення власної естетичної картини світу створює сприятливі умови для її особистісного художнього розвитку. Естетичне світобачення (як подив і милування, переживання і проживання) пробуджує в дитині потребу в художній творчості, спонукає до самовираження, які з участю педагога являють собою радісну, вільну, цікаву, дослідницьку, образотворювальну, ціннісну, соціокультурну, персоніфіковану або комунікативну діяльність.

У дослідженнях ми виходимо з того, що художньо-естетичний розвиток особистості передбачає її активний діалог із красою та мистецтвом. Краса як філософський, психологічний, емоційно-інтелектуальний феномен; людина-митець; художня творчість і самовираження як діалектично взаємопов'язані “модулі” в педагогічній технології утворюють сферу здивування, споглядання, роздумів, вибору, мотиву для художньо-творчої активності, самовираження та самопрезентації дитини-дошкільника в соціумі.

Дошкільний вік характеризується високою пізнавальною активністю, здатністю надзвичайно інтенсивно засвоювати й переробляти інформацію; активною уявою, емоційністю, полімодальністю сприймання, безпосередністю у формах самовираження [4]. Дитина дошкільного віку “поліхудожня”, здатна до емоційного світосприймання, сприйняття всіх видів мистецтва й участі в них (Б. Юсов). Глибина пізнання світу дитиною обумовлена переважно естетичним розвитком і художньою освітою, оскільки в цьому віці домінує права півкуля головного мозку (Л. Бехтерев, О. Запорожець, О. Леонтєв, І. Павлов).

У нашій технології художньо-естетичний розвиток представлено як цілеспрямований педагогічний процес, який інтегровано, поступово та послідовно вводить дитину у світ краси, мистецтва, образотворення, самовираження через пробудження й розвиток сенсорно-перцептивної сфери, засвоєння культурних форм емоційного реагування, на предмети, об'єкти і явища світу, на арт-об'єкти поліхудожнього середовища, створеного педагогом; схвалення спонтанних особистісних проявів і набуття навиків дослідницької поведінки за педагогічної підтримки природних задатків і потреб дитини в самовираженні. Педагогічними засобами визначено поняття краса, мистецтво, особу митця, художньо-естетичну практику дитини.

Завдання педагога полягало в сприянні становленню загальної здатності дитини до втілення естетичного (відчутого і прожитого) образу в матеріалі, об'ємі, просторі мовою різних мистецтв (колір, форма, слово, звук, пластика, рух, ритм тощо). Реалізації цього завдання сприяло об'єднання традиційних діяльностей дітей (малювання, ліплення, аплікація, театралізація, музично-ритмічна тощо) у діяльність образотворення. Умовно всі ці діяльності можна визначити як зображальні, оскільки їх зміст передбачає “зображення” чогось. Дитина зображає (створює) образи мовою різних мистецтв відповідно до власних художніх інтересів, переваг, особливостей досвіду естетичного світобачення, художніх можливостей, рівня художньо-естетичної культури, індивідуально-типологічних властивостей.

Методичний аспект технології художньо-естетичного розвитку становлять інформаційно-рецептивні методи (спостереження, розглядання, обстеження, споглядання, сенсорно-перцептивна гра, розповідь тощо), евристичні (дослідження матеріалів, інтрига, вибір, милування, складання історії, обговорення, бесіда, розмова художньо-дидактична гра, творче завдання тощо), методи сугестопедагогіки (установка, мотивація, схвалення, ідентифікація тощо), методи музейної педагогіки (мистецтвознавча розповідь, бесіда за твором, порівняння, «подорож у картину», лицедійство, інсценізація, імпровізація тощо), метод арт-терапії (фольклор, лялька, казка, танець, музика, пісочна анімація, колір, тінь, дзеркало тощо) естетотерапії (ігрові вправи на відчуття, розпізнавання тощо), практичні вправи з опанування базових навиків. У виборі методів домінують ті, що стимулюють активність дитини, спонукають до самостійних дій, висновків, висловлювань власної думки (проблемна ситуація, питання, філософська бесіда, обговорення, проєкт, дослід тощо).

Необхідною умовою, складником і показником художньо-естетичного розвитку є поступове набування дитиною досвіду володіння матеріалами, засобами й техніками, характерними для різних мистецтв. У маніпуляціях зображальним матеріалом, дослідах із різними його видами, експериментуванні може відбутися самостійне “відкриття” дитиною для себе нової цікавої техніки, усвідомлення її призначення. Наступним показником є бажання й намагання дитини досягти виразності образу. Випереджальна позитивна оцінка, мотивування, демонстрування педагогом віри в успіх дитини, спільні дії і співтворчість характеризують його позицію в педагогічному процесі.

Супроводжувальна позиція педагога характеризується визнанням за дитиною права на зображення світу таким, яким вона його відчуває, переживає. Дитина є автором процесу образотворення та власником його продукту. Продукт образотворення поліфункціональний у соціумі і спрямовується педагогом до використання в соціокультурному просторі. У педагогічному процесі залежно від події, ситуації, завдань позиція педагога змінюється (партнер, співбесідник, співавтор, співучасник, фасилітатор, тьютор, аніматор тощо). Гнучкість позиції авторитетного дорослого обумовлює готовність дитини прийняти ідею, осмислювати й утримувати мету, задум; долати ускладнення й проблеми на шляху реалізації задуму, досягати виразності образу, правильно оцінювати результат, радіти можливості самовираження. Важливою умовою є досягання функціонування усього колективу закладу і сім'ї як єдиного творчого колективу.

Алгоритм описування педагогічної технології становлять ідея для розробки, назва (тема, яка конкретизує ідею), ключові слова, мета, педагогічні завдання, очікуваний результат (у свідомості дітей, у діяльності, у продуктах діяльності, поведінці, ставленнях, цінностях), ресурси: просторово-предметні (матеріали, обладнання, локації), наукові, художні, запрошення митців, часові тощо; засоби (види мистецтв); зміст технології (програмно-змістова частина), етапи реалізації: попередня діагностика, пропедевтичний (пілотні заняття), основний (живе споглядання, абстрактне мислення, зображально-виконавча і творча практика), узагальнюючий, контрольний-діагностичний; форми реалізації, методи, позиція педагога, позиція дитини, позиція батьків, умови ефективного застосування технології.

У технологічно організованому педагогічному процесі художньо-естетичного розвитку дитини дошкільного віку є два діалектично взаємообумовлені аспекти: “естетичне” й “художнє”. Педагогу важливо відкрити дитині шляхи до розуміння художнього образу як особливої та особистої форми ставлення до світу, зберегти індивідуальність дитини в образотворенні. Родзинкою технології ми визначили презентацію дитині особи митця як носія “зразка креативної поведінки” (В. Дружинін), художньо-естетичного світобачення і творчого самовираження, наслідування якого мотивує та спонукає до оволодіння різними формами та способами створення художнього образу, усвідомлення смислу “авторської манери”, і набування власного досвіду культурних форм художньо-естетичного самовираження.

Висновки. Успішність, ефективність технології зумовлені насамперед тим, наскільки органічно здійснюється в ній включення дитини в діалектичну систему емоційно-споглядальної, наслідувальної й художньо-творчої діяльності, наскільки форми, засоби й методи цієї діяльності адекватні творчим цілям і завданням, природі дитини та її потенціалу.

Використана література:

1. Актуальні проблеми дошкільної освіти: теорія і практика : навчальний посібник / під загальною редакцією професора С. О. Нікітчиної. Київ : Видавничий Дім “Слово”, 2014. 368 с.
2. Дронова О. О. Проблема художньо-естетичного розвитку дітей дошкільного віку у сучасному медіа-просторі. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія “Педагогічні науки”*. 2013. № 13 (272). Частина 1. С. 85–96.

3. Дронова О. О., Бут А. Використання елементів STREAM-освіти у педагогічній технології художньо-естетичного розвитку старших дошкільників. *Наукова скарбниця освіти Донеччини* : науково-методичний журнал / Донецький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, Донецький національний університет. 2017. № 1. С. 40–45.
4. Кузьменко В. У. Розвиток індивідуальності дитини 3–7 років : монографія. Київ : Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова, 2005. 354 с.
5. Про затвердження Базового компонента дошкільної освіти (державного стандарту дошкільної освіти) нова редакція : Наказ МОН України від 12 січня 2021 р. № 33. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-bazovogo-komponenta-doshkilnoyi-osviti-derzhavnogo-standartu-doshkilnoyi-osviti-nova-redakciya> (дата звернення: 07.02.2021).
6. Селевко Г. К. Современные образовательные технологии : учебное пособие. Москва : Народное образование, 1998. 256 с.
7. Я у Світі. Програма розвитку дитини від народження до шести років / О. П. Аксьонова, А. М. Аніщук, Л. В. Артемова та ін. ; наук. кер. О. Л. Кононко. Київ : ТОВ “МЦФЕР-Україна”, 2019. 488 с.

References:

1. Nikitchynoi S. O. (2014) Aktualni problemy doshkilnoi osvity: teoriia i praktyka. Navchalnyi posibnyk [Actual problems of preschool education: theory and practice. Tutorial]. Kyiv: Vydavnychi Dim «Slovo». 368 s. [in Ukrainian].
2. Dronova O. O. (2013) Problema hudozhn'o-estetychnogo rozvytku ditej doshkil'nogo viku u suchasnomu media-prostori [The problem of artistic and aesthetic development of preschool children in the modern media space]. Lugans'k. S. 85–96 [in Ukrainian].
3. Dronova O. O., But A. (2017) Vykorystannja elementiv STREAM-osvity u pedagogichnij tehnologii' hudozhn'o-estetychnogo rozvytku starshyh doshkil'nykiv [The use of elements of STREAM-education in the pedagogical technology of artistic and aesthetic development of senior preschoolers]. Slovjans'k. S. 40–45 [in Ukrainian].
4. Kuz'menko V. U. (2005) Rozvytok indyvidual'nosti dytyny 3–7 rokiv: monografija [Development of individuality of a child 3–7 years: a monograph]. Kyi'v. 354 s. [in Ukrainian].
5. Pro zatverdzhennja Bazovogo komponenta doshkil'noi' osvity (derzhavnogo standartu doshkil'noi' osvity) nova redakciya [On approval of the Basic component of preschool education (state standard of preschool education) new edition] URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-bazovogo-komponenta-doshkilnoyi-osviti-derzhavnogo-standartu-doshkilnoyi-osviti-nova-redakciya> (data zvernennja 07.02.2021) [in Ukrainian].
6. Selevko G. K. (1998) Sovremennye obrazovatel'nye tehnologii: Uchebnoe posobie [Modern educational technologies: textbook]. Moskva: Narodnoe obrazovanie. 256 s. [in Russian].
7. Ya u Sviti. Prohrama rozvytku dytyny vid narodzhennia do shesty rokiv – Programme of development of the child from birth till 6 years old (2019) [I am in the World. Child development program from birth to six years]. Kyiv: TOV «MTSFER-Ukraina» [in Ukrainian].

Dronova O. O. Pedagogical technologies of artistic and aesthetic development of child's personality in the context of the tasks of modern preschool education

The content of the article is the results of experimental and theoretical research of the author in the field of artistic and aesthetic development of the child's personality in preschool. The relevance of pedagogical innovations from the standpoint of rethinking the national and world heritage, the achievements of art pedagogy and art practice, the tasks of modern preschool education is determined. The essence of the technological approach in the methodological and methodical aspects of the organization of pedagogically controlled process of artistic and aesthetic development of children in preschool age is revealed. Emphasis is placed on the analysis of the features of individual technologies from the standpoint of their potential for use in the organization of the pedagogical process of artistic and aesthetic development of the child in the preschool institution in accordance with the tasks of modern preschool education. The current directions of pedagogical search are indicated: professional artistic and aesthetic (artistic) competence of the teacher; artistic and aesthetic culture of parents; definition of educational space and organization of development environment; the content and style of communication between teacher and child in the space of beauty, art, education, artistic and aesthetic self-expression; basic knowledge of the child in art and skills in artistic practice; features of the child's awareness of freedom and rules in the artistic and aesthetic worldview and creative self-expression, etc. The author's algorithm of describing pedagogical technology is given, the principles of its construction and conditions of effective realization in modern practice of preschool education are formulated. The priority condition for the effectiveness of modern pedagogical technology is the organic inclusion of the child in the pedagogical system of complex artistic and aesthetic development, which integrates emotional-contemplative (sensory-perceptual), artistic-educational (artistic-playful) and artistic-creative activity. The expected result is the child's ability to find inspiration in the process of learning about the real world, the world of beauty, the world of art and mastery of socio-cultural forms of artistic and aesthetic self-expression, figurative improvisations.

Key words: pre-school child, artistic-aesthetic development, pedagogical technology, preschool education, artistic and aesthetic competence, culture of self-expression.